

**DOSPĚL JSEM
K POZITIVNÍMU
ZÁVĚRU.**

A close-up, high-contrast photograph of a man and a woman. The man, on the left, has a beard and is looking slightly to the right with a serious expression. His forehead is covered in sweat droplets. The woman, on the right, has long brown hair and is looking towards the camera with a somber expression. The lighting is dramatic, highlighting their faces against a dark background.

MICHEL HOUELLEBECQ
TOMÁŠ RÁLIŠ

ZNIČIT

REŽIE A DIVADELNÍ ADAPTACE
PŘEKLAD LITERÁRNÍ PŘEDLOHY
DRAMATURGIE
SCÉNA
KOSTÝMY
HUDBA
SVĚTELNÝ DESIGN

TOMÁŠ RÁLIŠ
ALAN BEGUIVIN
LENKA VEVERKOVÁ
JAKUB PERUTH
ANNA HAVELKOVÁ
IVO GREGOREC SEDLÁČEK
KLÁRA PAVLÍČKOVÁ

OBSAZENÍ

PRUDENCE
CÉCILE
INDY / SOLÈNE
PAUL
HERVÉ
AURELIÉN / RENAUD
BRUNO / ÉDOUARD

NINA HORÁKOVÁ
GABRIELA MÍČOVÁ
PETRA TENOROVÁ
JAN HÁJEK
RADIM KALVODA
MICHAL LURIE
TOMÁŠ PAVELKA

NÁPOVĚDA
INSPICE

IVANA LUPAČOVÁ
SEBASTIAN BLAŽEK

Manažerka provozu Komédie Martina Čacká. Světla a zvuk pod vedením Petra Sychry. Šéf výpravy Adam Pitra. Jevištní technika pod vedením Davida Vojtíška. Kostýmy vyrobila krejčovna Městských divadel pražských pod vedením Evy Duškové. Garderoba Helena Bobysutová. Maskérna Kateřina Hamáková. Rekvizity Zuzana Messenská. Fotograf inscenace Patrik Borecký.

MICHEL HOUELLEBECQ

„Narodil jsem se v roce 1956, nebo v roce 1958, nevím. Pravděpodobněji v roce 1958.“

Francouzský spisovatel, básník a filmař Michel Houellebecq, který se proslavil svými provokativními a kontroverzními díly zabývajícími se odcizením, konzumním způsobem života, sexualitou, osamělostí a úpadkem západní civilizace, si s fakty o svém životě rád pohrává, jako by ani nechtěl, aby jeho biografie byla zcela spolehlivá. Pokud se však držíme doložitelných faktů, přišel na svět jako Michel Thomas 26. února 1956 na ostrově Réunion.

Jeho otec René Georges Thomas byl horským vůdcem, matka Janine Ceccaldiová pracovala jako anestezioložka. Po svatbě žili manželé nějaký čas ve francouzských Alpách a poté na Réunionu. Krátce po narození syna se ale jejich vztah začal rozpadat a Michel nakonec vyrůstal u babičky Henrietty Houellebecqové. Později opakovaně tvrdil, že nedostatek rodičovské lásky ho poznamenal na celý život. Téma citového chladu a selhání rodičů se proto často objevuje i v jeho knihách.

Vystudoval zemědělskou vysokou školu a krátce se věnoval studiu filmu na École nationale supérieure Louis-Lumière, kterou však nedokončil. Oženil se, v roce 1981 se mu narodil syn Étienne, ale brzy se rozvedl. Nezaměstnanost a rozpad manželství vedly k hlubokým depresím a několika pobytům v psychiatrické léčebně. Od roku 1983 pracoval v IT sektoru, nejprve v soukromých firmách, poté na ministerstvu zemědělství.

Cestu k literatuře mu otevřelo setkání s básníkem Michelem Bulteauem, šéfredaktorem *Nouvelle Revue de Paris*. Ten v roce 1985 otiskl jeho první básně a povzbudil ho, aby psal pod jménem Houellebecq. Krátce nato vyšla jeho esej

o H. P. Lovecraftovi (*Proti světu, proti životu*, 1991) a sbírka poezie *Honba za štěstím* (1992).

V roce 1990 nastoupil jako administrativní pracovník-informatik v Národním shromáždění. První román *Rozšíření bitevního pole*, v němž je hlavní postavou třicetiletý odborník na informační technologie, vydal v roce 1994. I když jej kritika zpočátku odmítla, kniha se začala šířit díky osobním doporučením a zajistila mu tolik čtenářů, že se mohl začít živit pouze psaním. Za svůj druhý román *Elementární částice* (1998) získal Velkou národní literární cenu pro mladé talenty a také Prix Novembre (Listopadovou cenu). Ta se stala předmětem sporu: zakladatel a člen poroty Michel Dennerly na protest proti udělení ocenění odstoupil a cena musela být přejmenována na Prix Décembre (Prosincová cena).

Roku 1998 se pak Houellebecq oženil s literární agentkou Marie-Pierre Gauthierovou, manželství skončilo v roce 2010. Velký čtenářský ohlas vzbudil román *Platforma* (2001), po jehož vydání byl však spisovatel opakovaně obviňován z rasové nenávisti. Podle své čtvrté knihy *Možnost ostrova* (2005) natočil v roce 2008 stejnojmennou filmovou adaptaci. Za román *Mapa a území* (2010) obdržel nejvyšší francouzské literární ocenění Goncourtovu cenu. Vydání *Podvolení* (2015) předcházela rozsáhlá mediální kampaň a ještě před oficiálním uvedením knihy se na internetu objevila její pirátská verze. V románu *Serotonin* (2019) se Houellebecq vrací k tématům smrti, lásky, touhy a deprese a zároveň zachycuje i protesty farmářů. Jeho dosud nejrozsáhlejší kniha *Zničit* (2022) kombinuje politický thriller o deepfake videích, dezinformacích a zákulisí vysoké politiky s rodinným dramatem a kritici její závěr označují za to nejlepší, co autor kdy napsal.

V roce 2018 se potřetí oženil. S manželkou Qianyum Lysis Li se seznámil, když o něm psala svou dizertační práci. V roce 2019 mu bylo uděleno nejvyšší francouzské státní vyznamenání Řád čestné legie.

Houellebecq je autorem nejen románů, ale také esejí, poezie a scénářů. Jeho knihy i výroky vyvolávají skandály a polarizují společnost, každá nová publikace se stává nejen literární, ale i politickou událostí. Jeho čtenáři občas říkají, že čtou jeho knihy s jistým znechucením a odporem, ale čtou je ve velkém a v celé Evropě.

PROROK, NEBO BRILANTNÍ POZOROVATEL?

Michel Houellebecq patří k nejdiskutovanějším evropským spisovatelům posledních třiceti let. Kritici ho často označují za „proroka úpadku“, protože jeho romány opakovaně předběhly společenskou debatu nebo znepokojivě předznamenaly události, které otřásly Evropou. Houellebecq ale samozřejmě není věštec a nikdy se za něj nevydával. Vysvětlení je prozaičtější, než by se mohlo zdát: hodiny tráví čtením denního tisku, odborných periodik, ale i okrajových blogů, dezinformačních webů a diskusních fór, kde lidé ventilují své frustrace, které se do oficiálních debat často nedostanou. Je především pozorovatelem, jenž silně vnímá spodní proudy a díky tomu vidí i do více či méně vzdálené budoucnosti. Všimá si titulků, reklamních sloganů, politických frází i banálních komentářů na internetu. To, co jiní považují za informační balast, vnímá jako signály toho, kam se společnost posouvá. Z malých, zdánlivě bezvýznamných detailů vyčte obecný trend: únavu ze života, strach z budoucnosti, nespokojenost s institucemi a vzdělávacím systémem, vyprázdněnost konzumu, osamění uprostřed liberalizované společnosti, ztrátu víry apod. Jeho romány tak fungují jako seismografy: reagují na sotva postřehnutelné vibrace, jež později přerostou v otřesy celé společnosti.

Sám Houellebecq svou roli popsal takto: „*Mojí prací je mluvit o tom, o čem mluví všichni, a mluvit o tom co neobjektivněji. Patřím do své doby. Nejsem intelektuál. Nepřikláním se na žádnou stranu, neobhajuji žádný režim. Veškerou odpovědnost odmítám a hlásím se k naprosté nezodpovědnosti, s výjimkou toho, kdy v románech píšu o literatuře, tehdy vystupuji jako literární kritik. Jinak ale platí, že svět mění spíš eseje.*“

Zároveň ale Houellebecq není jen glosátor mediálního šumu. Jeho ambice vytvořit celistvý obraz společnosti, potřeba demaskovat iluze a důraz na tělesnost a pudy připomínají velké romanopisce 19. století – Balzaca, Flauberta či Zolu. Stejně jako oni se snaží ukázat, jak funguje svět kolem nás. Jenže zatímco jejich romány zachycovaly období, kdy moderní společnost vznikala a sílila, Houellebecq popisuje dobu, kdy se začíná vyčerpávat. V jeho knihách najdeme unavené instituce, vztahy poznamenané osamělostí a sobectvím i postavy, které už nevěří v možnost změny.

Protagonisté jeho románů reagují na tlak světa pasivitou. Místo činů přichází sarkasmus, černý humor a cynismus. To je jejich jediná obrana. A právě z této bezmoci vyplývá zvláštní jasnozřivost, díky které dokážou přesně popsat stav naší civilizace. Houellebecq proto není prorokem budoucnosti, ale spíše spisovatelem, jenž velmi citlivě ukazuje, co už dnes v našem světě skřípe a rozpadá se. V jeho románech se zrcadlí nejen hrozby a úpadek, ale i snaha porozumět, co to vlastně znamená žít v Evropě na začátku 21. století.

KDYŽ LITERATURA PŘEDBĚHNE REALITU

Houellebecqovy knihy často působí, jako by zachytily společenské nálady dřív, než se naplno projeví. Nejde o věštění budoucnosti, spíše o cit pro témata, která už ve společnosti dávno bublají. Co Houellebecq předpověděl? Tento text shrnuje jeho romány právě z tohoto úhlu pohledu.

UPOZORNĚNÍ:

TEXT PROZRAKUJE KLÍČOVÉ MOMENTY A ZÁPLETKY HOUELLEBECQOVÝCH KNIH.

ROZŠÍŘENÍ BITEVNÍHO POLE (1994, ČESKY 2004)

Debutový román o osamělém ajťákoví, který bloudí po Francii devadesátých let, představil později už typického houellebecqovského hrdinu: osamělého, sexuálně neúspěšného, znechuceného životem. Autor zde poprvé artikuluje tezi, že ekonomická liberalizace vytváří paralelní „trh sexuality“, kde vítězí krásní a úspěšní, zatímco ostatní jsou odsouzeni k samotě. Protagonista Tisserand je tak charakterizován jako přesný předobraz dnešních tzv. incelů – mužů neschopných navázat intimní vztah. Houellebecq v tomto debutu de facto předpověděl moderní incel hnutí.

ELEMENTÁRNÍ ČÁSTICE (1998, ČESKY 2007)

Průlomový román, který z něj udělal hvězdu evropské literatury, sleduje dva nevlastní bratry: Michela, úspěšného molekulárního biologa hledajícího cestu k překonání lidských omezení, a Bruna, učitele uvězněného v sexuální frustraci, pornografii a násilných fantaziích, jenž nakonec končí v psychiatrické léčebně. *Elementární částice* tak přímo vykreslují „sexuální podtřídu“, kterou Houellebecq naznačil už ve svém debutu, a ukazují, že liberální otevření společnosti nemusí vést k rovnosti, ale naopak může tvořit nové propasti. Román šokoval svérázným popisem intimních scén a autorovi přinesl pověst misogyna.

PLATFORMA (2001, ČESKY 2008)

Houellebecq zde rozvíjí příběh Michela, unaveného úředníka, který spolu se svou milenkou Valentýnou a jejím šéfem založí cestovní agenturu na sexuální zájezdy do Thajska. Román končí náhle a tragicky útokem islamistů na thajské letoviště, kde jsou hrdinové na dovolené. Kniha vyšla jen několik měsíců před 11. zářím 2001 a pozdějšími atentáty islamistických skupin na turistické resorty. Kritici mluvili o „děsivé předtuše“. Zároveň se autor krátce nato ocitl u soudu za výrok, že islám je „nejhloupější náboženství“. Byl sice osvobozen, ale kontroverze posílila jeho pověst provokatéra i vizionáře.

MOŽNOST OSTROVA (2005, ČESKY 2007)

V dystopickém příběhu o sektě a lidských klonech Houellebecq předběhl zájem o transhumanismus a technologické pokusy o „nesmrtelnost“. Úspěšný a bohatý Daniel 1, cynický komik zesměšňující politiku i náboženství, ztělesňuje společnost vyznávající konzum, požitky a strach ze stárnutí. Dvakrát rozvedený muž středního věku, zklamaný nevěrami mladé milenky a neschopný najít opravdovou lásku, hledá útěchu v sektě elohimitů slibující věčné přežití prostřednictvím klonování. O dva tisíce let později se na zemi pohybují jeho vzdálení „následovníci“ – klonovaní neolidé, kteří žijí v izolovaných rezidencích, komunikují jen elektronicky a dívají se přes plot na primitivní tlupy přežívajících „pralidí“. Zatímco při vydání působilo téma klonů a nesmrtelnosti přehnaně, o několik let později se ukázalo, že jde o přesnou metaforu našich debat o genetice, stárnutí a hranicích technologií. Houellebecq zde nabízí obraz budoucnosti, v níž se lidská touha po věčnosti obrací proti samotnému lidství.

MAPA A ÚZEMÍ (2010, ČESKY 2011)

Na rozdíl od svých předchozích próz se Houellebecq odvrací od otevřených sexuálních popisů a soustředí se na vnitřní, uzavřený svět umělce, výtvarníka a fotografa Jeda Martina, jehož tvorbu představují především snímky map. Zlom přichází ve chvíli, kdy Martin hledá autora textu pro katalog své výstavy a zvolí paradoxně samotného Michela Houellebecqa. Spisovatel tak vstupuje do díla jako svébytná literární postava, v románu se nechává nejen zobrazit, ale dokonce brutálně zavraždit sériovým vrahem a pohřbít dle svých instrukcí. Román není jen vyprávěním o kariéře umělce, ale i reflexí smyslu života, hodnot společnosti a vztahu mezi realitou a její reprezentací.

PODVOLENÍ (2015, ČESKY 2015)

Je rok 2022 a k moci se ve Francii dostává muslimská Umírněná strana. Literární vědec François sleduje, jak společnost přijímá nová pravidla a společenský řád. Po vítězství strany režim postupně zavádí zásadní změny: ženy musejí nosit závoj, studenti mají povinnou náboženskou výchovu, a dokonce se ruší část školní docházky, aby zbylo více času na modlitby. Kniha, v níž někteří viděli rafinovanou islamofobní provokaci, jiní sociální satiru, vyšla 7. ledna 2015, v den teroristického útoku na redakci Charlie Hebdo. Tato tragická náhoda upevnila dojem, že autor předpověděl budoucnost.

SEROTONIN (2019, ČESKY 2019)

Šestačtyřicetiletý inženýr Florent-Claude po rozchodu s partnerkou odjíždí z Paříže na venkov bilancovat svůj život. Pod vlivem antidepresiv, jejichž vedlejším účinkem je impotence, vzpomíná na své minulé vztahy a pociťuje hlubokou deziluzi a depresi. Postupně sleduje úpadek zemědělství a venkova, což vrcholí protivládními nepokoji zemědělců. V době vydání už Francií otřásalo hnutí „žlutých vest“, protesty proti drahému benzínu a daňové politice.

ZNIČIT (2022, ČESKY 2022)

Román začíná jako politický thriller o hackerských útocích, deepfake videích a manipulaci veřejného prostoru, ale postupně se proměňuje v intimní rodinné drama. Je rok 2027, Francie mívá k prezidentským volbám, krajní pravice sílí. Hlavní hrdina Paul Raison, úředník ministerstva financí, se stará o otce po mrtvici, znovu nachází cestu k sourozencům i k manželce a zároveň čelí vlastní nemoci. Kniha vzbudila velká očekávání už svým neobvyklým uvedením: dlouho se tajil její název a do centra pozornosti se dostal i ministr financí Bruno Le Maire, který posloužil jako předloha jedné z postav. Kritici označují posledních sto padesát stran této prózy za to nejlepší, co Houellebecq kdy napsal. Chronický cynik zde totiž znovuobjevuje sílu rodiny a partnerské lásky.

NAIVITU ZTRÁCÍM.

NADĚJI NE

ROZHOVOR S TOMÁŠEM RÁLIŠEM,
ZPOVÍDÁ LENKA VEVERKOVÁ

Na první pohled by se mohlo zdát, že svět Houellebecqových hrdinů ve středním věku, kteří se potýkají s vyhořením, nemocemi, rozpadem vztahů a ztrátou iluzí, musí být autorovi adaptace, jemuž není ani třicet let, velmi vzdálený. Režisér a dramatik Tomáš Ráliš ale v rozhovoru ukazuje, že věk automaticky nerozhoduje o tom, jaké příběhy a témata v nás rezonují. Jeho inscenace představuje vůbec první světové uvedení románu *Zničit* na jevišti a přináší pohled tvůrce, jenž adaptaci pojal jako příležitost vstoupit do postav, k nimž sice generačně nepatří, ale jejichž skepsi a osamění dokáže přesně vnímat.

Kdy ses s Houellebecqem setkal jako čtenář poprvé?

Ještě na gymnáziu. První kniha, kterou jsem od Houellebecqa četl, byla *Mapa a území*. Těžko se dá ten čtenářský prožitek popsat, měl jsem pocit, jako bych nikdy předtím nic takového nečetl, okamžitě jsem si sehnal jeho další knihy a v rychlém sledu je přečetl. Musím říci, že při čtení *Zničit* jsem pocítil něco velmi podobného prvnímu čtenářskému zážitku, který se zdál být neopakovatelným.

Houellebecq je typický svými dlouhými popisy, esejistickými vsuvkami, ale i chladným, často až technickým jazykem, syrovostí v tématech sexuality a zvláštní směsí melancholie a ironie. Co tě na jeho stylu psaní přitahuje?

Houellebecq se dokáže hloubky skutečně dotknout, nepopisuje ji. Není to konformní autor. Nevyhýbá se zachycení jakéhokoliv pocitu, i kdyby byl sebekontroverznější. Mnoho lidí ho označuje za nejoblíbenějšího spisovatele z těch, které nesnáší. Jeho intenzita provokuje. Ne každý dokáže vyčíst v jeho knihách humor. Jeho romány se zabírají jak tématy filozofie, tak například popisem průmyslových výrobků. Jako by psal pro někoho, v jehož světě už nic z toho nebude existovat. Se stejným odstupem dokáže psát i o vztazích a emocích, jako by se ho netýkaly, i když to tak není.

Hrdiny jeho románů jsou většinou muži ve středním věku plní skepse, cynismu a osamění. Ty sám ses k jeho dílu dostal ještě před třicítkou, jak sis k těmhle postavám hledal cestu?

Skrze skepsi a osamění. (smích) Já mám pocit, že se mě tahle látka bytostně týká. Protože se postupně blížíím do věku, kdy začaly problémy houellebecqovských hrdinů, které je ve starším věku doženou. Jejich selhání často nebyla ničím výjimečným, ale přinesla jim výjimečně smutné konce, a tomu bych se samozřejmě rád vyhnul, ale nevím, jestli je to vůbec možné. A institut šťastných konců je komplikovaný, nejčastěji jde o zánik, který je pozitivní, pokud ukončuje bolest nebo dává prostor něčemu novému. Myslím, že jde tedy o vzdor tomu, k čemu bych nechtěl sám dojít. Ve *Zničit* se snažím zamyslet nad tím, zda je to vůbec možné. Naivitu ztrácím. Naději ne. Hledat si cestu k postavám, kterým neodpovídám, беру jako základ své práce – umět se roztržít do všech postav vytvářeného příběhu a dokázat vše složit dohromady.

Co tě na románu Zničit zaujalo natolik, že ses jej rozhodl uvést na jevišti divadla Komedie? Co pro tebe bylo při dramatizaci největší výzvou?

Zničit je opravdu rozsáhlé dílo, které se věnuje jak osobnímu, tak politickému, a svého skutečného uznání teprve dojde. Předchozím Houellebecqovým románům se podobá i nepodobá. Já jej považuji za určité uzavření všeho, co autor doposud napsal a nechal vydat. Pokud by šlo skutečně o jeho poslední román, nebylo by co dodat. Od určité fáze jsem na *Zničit* nahlížel ryze jako dramatik, který staví novou stavbu. Nejde o převod, nejde o předvádění literatury, v rámci *Zničit* jsem se naučil psát stejně svobodně, jako by šlo o můj vlastní dramatický text. Chtěl jsem příběh co nejvíce koncentrovat, a tak tento rozsáhlý román hrajeme v sedmi. Při výběru se snažím dát na intuici, na niterný konflikt, který ve mně látka rozpoutá. *Zničit* je ten druh takové látky. Mám pocit, že mu rozumím na rozumové i citové úrovni, ale současně ho nestíhám. *Zničit* promlouvá přímo k naší době, ale je už současně trochu napřed, a to je neuvěřitelně inspirativní prnutí. Interpretace takové látky je především o tom, jak tuto realitu zkonkrétnit na jevišti a nesebrat jí ten mohutný lidský obsah.

Co se v románu podle tebe ničí? Politické uspořádání evropských zemí? Rodinné vazby? Tělo hlavního hrdiny?

Myslím, že vše zmíněné, v různých rovinách. Ale příběh popisuje také určité nové zrození, životaschopnost. Přejde mi to temné, ale ne vyloženě pesimistické. Také se obávám, že příběh toho skutečného *Zničení* nevypráví, ale předznamenává. Osobně to velmi řeším. Vše, v čem jsem vyrostl, o co se opírali například mí rodiče, teď zaniká. Nemyslím si, že ve *Zničit* Houellebecq provokuje, spíše pragmaticky konstatuje. Náš starý kontinent prodělává těžkou nemoc a uvidíme, jestli se z ní ještě dostane. Houellebecq zachycuje konec epochy, kterou žijeme, z perspektivy někoho, koho se to už postupně přestává týkat.

Novinky a informace o dalších Tomášových projektech a jeho tvorbě můžete najít na jeho instagramu.

NÁZEV JAKO KLÍČ K ROMÁNU

„Naštěstí jsem dospěl k pozitivnímu závěru: je načase, abych skončil.“ Touto větou uzavírá Michel Houellebecq poděkování ve své knize *Zničit*, kterou sám označil za poslední. Ve Francii ji vydal pod názvem „anéantir“, což lze přeložit jako zničit, vyhladit, vymýtit, úplně odstranit, ale také „uvést v nicotu“ či „rozpustit v nebytí“. Právě tato mnohoznačnost funguje jako klíč k výkladu celého románu. V názvu se totiž zrcadlí všechny jeho roviny: rozklad politického systému, jenž ztrácí schopnost držet společnost pohromadě; rozpad těla tváří v tvář nemoci a stárnutí; drolení vztahů a rodinných vazeb; i tiché existenciální vyhasínání, které může paradoxně otevřít prostor pro smíření. Houellebecq tímto jediným slovem označuje proces postupného rozpadu. Ne dramatickou katastrofou, ale pozvolné oslabování systémů, vztahů i jistot, na kterých stála jeho postava i společnost kolem.

Proč je název nejen překladatelským oříškem, ale i interpretačním vodítkem se dočtete v článku *Roky s Houellebecqem*, který napsal Alain Beguivin.

KDYŽ SE HROUTÍ JISTOTA, CO JE SKUTEČNÉ

Píše se rok 2027. Francouzskou společnost na vrcholu prezidentské kampaně ochromí kybernetické útoky a teroristické činy. Takto otevírá svůj poslední román Michel Houellebecq. Ačkoli se jedná o fikci, popisované události působí až nepříjemně povědomě – připomínají situace, s nimiž se Evropa potýká už dnes. Digitální útoky neútočí na budovy ani infrastrukturu, ale na to, co drží demokracii pohromadě: na důvěru. Dezinformace, deepfaky a manipulace v informačním prostoru fungují jako žíravina. Pomalu, nenápadně, ale vytrvale dokážou

oslabovat důvěru ve veřejné instituce, média i základní fakta. Jak snadné je dnes zasít pochybnost? Co se stane se společností, když si přestane být jistá, co je skutečné? A co to znamená pro fungování demokracie?

Na tyto otázky najdete odpověď v článku *Jak Zničit demokracii*, který napsala Markéta Gregorová.

NECHCEME, ABY NÁS PRÁCE ZNIČILA

Paul Raison je ministerský úředník kolem padesátky, jenž raději tráví celé dny v práci než s rodinou. Jeho nadřízený, ministr financí Bruno Juge, je na tom podobně. Tyto dva muže ve středním věku spojuje racionalita a vysoké pracovní nasazení, které postupně vytlačuje jejich osobní vztahy na druhou kolej. Workoholismus se však netýká jen politiků a manažerů. S podobným tlakem se potýká i herecká profese: dlouhé zkoušky, večerní představení, nepravidelný režim, emočně náročné role i neustálý požadavek být k dispozici. Jak se s takovými nároky dá dlouhodobě vyrovnávat?

V divadelní adaptaci ztvárňují Paula a Bruna Jan Hájek a Tomáš Pavelka. V rozhovoru oba mluví o únavě, vyhoření, samotě i o tom, jak se v průběhu let proměnil jejich pohled na herectví. Jak se kolem padesátky mění fyzická i psychická kapacita a proč je nutné nastavovat si v profesi zdravé hranice? A jak hrát o smrti, únavě ze života či rozpadu vztahů, aniž by člověka ta témata skutečně zničila?

Rozhovor, stejně jako oba články si v kompletní podobě přečtete v časopise *Moderní divadlo* č. 3, 2025/2026

Foto Patrik Borecký

TVŮRCI

TOMÁŠ RÁLIŠ

V Městských divadlech pražských je od roku 2025 jako kmenový režisér. Narodil se v roce 1997 v Kadani, vystudoval režii činoherního divadla na pražské DAMU. Za své hry obdržel celkem třikrát za sebou první místo v prestižní dramatické soutěži Cena Evalda Schorma: za rok 2020, 2021 a 2022. Jeho hry *Vyhubyt* a *Slučitelné dny* získaly v této soutěži druhé místo. Prvně jmenovaná byla v roce 2023 v autorově režii uvedena v králohradeckém Studiu Beseda. V roce 2023 mu byla udělena Cena ministra školství, mládeže a tělovýchovy pro vynikající studenty a absolventy a stal se laureátem ocenění Talent roku 2023 v Cenách divadelní kritiky. V roce 2024 byl jedním z autorů vybraných z celého světa, kteří se zúčastnili prestižního mezinárodního workshopu Obrador d'estiu v Sala Beckett v Barceloně, centru současné evropské dramatiky, kde byla jeho dramatická práce představena v rámci mezinárodního festivalu GREC inscenovaným čtením v katalánštině. Jeho absolventská inscenace *Chladné dítě* byla ve stejném roce vybrána na festival ISTF v Bulharsku. Festivalová porota inscenaci udělila čtyři ceny: za nejlepší režii, ženský herecký výkon, inscenační spolupráci a světelný design. Mezi jeho poslední práce patří inscenace *Noční můry s čápem marabu* v pražské MeetFactory, autorské *Slučitelné díly* v Klicperově divadle v Hradci Králové a *Fernando Krapp mi napsal dopis* v Činoherním klubu. Pro Městská divadla pražská režijně připravil inscenace *Pan Polštář* Martina McDonagha (nominována na inscenaci roku 2023) a *Ofélie OnlyFans*.

LENKA VEVERKOVÁ

V Městských divadlech pražských působí od roku 2025. Vystudovala DAMU, Katedru teorie a kritiky. Deset let působila jako slovesná dramaturgyně Českého rozhlasu, kde připravila například tituly *Přelet nad kukaččím hnízdem*, *Big Sur*,

Válka Roseových, *Winton nebyl sám*, *Misery nesmí zemřít* a mnohé další. Je dramaturgyní podcastů *Lyžák*, *Odcizení Hackera* a autorkou rozhlasových dramatizací knih *Spalovač mrtvol*, *Už zase skáču přes kaluže*, *Hlavní přelíčení* a *Pan Theodor Mundstock*. Napsala scénář k novocirkusové inscenaci *Národní sbírka zlovyků* (režie Tomáš Dianiška) a divadelní adaptaci knihy Irvina Welshe *Noční můry s čápem marabu* (režie Tomáš Ráliš). Je spoluautorkou audioseriálu *Sněženka a gangsteři* (režie Tomáš Dianiška) a divadelních her *Noc zlomených nehtů* (režie Tomáš Dianiška) a *Příliš krátká telomera* (režie Jan Mikulášek). V Městských divadlech pražských dramaturgovala inscenace *Podivuhodný případ Benjamina Buttona* a *Farinelli a král*.

JAKUB PERUTH

Vystudoval magisterský obor Divadelní scénografie na DAMU pod vedením Jany Hauskrechtové. Absolvoval v Divadle DISK inscenacemi Mariuse von Mayenburga *BANG!* v režii Kláry Vosecké a *Perplex* v režii Tomáše Ráliše. V Divadle DISK byl také scénografem inscenací *Krev na krku kočky*, *Soumrak monster* a *Chladné dítě*. Podílel se na výpravě k bakalářské inscenaci operní režie HAMU *Zpráva o stavu neživém* (režie Vilma Bořkovec). Asistoval scénografovi Franku Philippu Schlossmanovi při inscenaci *Růžový kavalír* ve Státní opeře Praha, scénografovi Nikolovi Tempírovi při inscenacích Jana Friče *Jeden život nestačí* v Klicperově divadle v Hradci Králové a *Stalinův poslední western* režiséra Miroslava Hanuše v Městském divadle v Kladně. Věnuje se také světelnému designu při nejrozličnějších projektech a pracuje jako osvětlovač v Divadle Letí ve Vile na Štvanici. V Městských divadlech pražských je scénografem inscenací *Pan Polštář* a *Ježek*.

ANNA HAVELKOVÁ

Vystudovala obor Kostým a maska na Katedře scénografie DAMU pod vedením Kateřiny Štefkové. V Divadle DISK absolvovala inscenacemi *Instalace izolace* v režii Hermana Čolka a *Chladné dítě* v režii Tomáše Ráliše. Navrhla kostýmy pro inscenace *Pan Polštář* a *Ofélie OnlyFans* (Městská divadla pražská), *Vyhubyta Slučitelné díly* (Klicperovo divadlo), *Noční můry s čápem marabu* (MeetFactory) a *Fernando Krapp mi napsal dopis* (Činoherní

klub), vše v režii Tomáše Ráliša. Je autorkou kostýmů či výpravy k videoklipům *Smečka* (P\ST), *Mír* (P\ST), *Melt* (LowMoe) a *Tell Me It's Summer* (Rodan & Supraphon). Věnuje se ilustraci a designu. Má za sebou samostatné výstavy *Oasis Plantae* a *Břehy*, také navrhla ponožky pro českou značku We Are Ferdinand. Tvoří pod pseudonymem annajsem.

IVO GREGOREC SEDLÁČEK

Vystudoval herectví na ostravské konzervatoři (2005–2009) a na Katedře alternativního a loutkového divadla na DAMU v Praze (2012–2016). Po studiích se pohybuje na volné noze, v minulosti jako performer v oblasti současného tance, dnes jako herec, loutkář, hudebník a především jako autor scénické hudby. Je spoluzakladatelem kapely P\ST a součástí hudebně-divadelní skupiny Fekete Seretlek. V období 2017–2019 vyučoval loutkoherectví na Vyšší odborné škole herecké v Praze. V roce 2016 dosáhl širší nominace na Cenu Thálie za výkon v inscenaci *Gossip* (Lenka Vagnerová & Company), v témže roce byl také nominován na Cenu divadelní kritiky v kategorii Talent roku a ocitl se v nominacích na Výroční ceny Opera PLUS v kategorii Tanečník roku. V letech 2019 a 2021 získal ceny Mateřinky za zvukově-hudební plán inscenace *Myši patří do nebe* (divadlo Lampion, Kladno) a inscenace *Nanuk* (divadlo Minor, Praha).

KLÁRA PAVLÍČKOVÁ

Vystudovala magisterský obor Divadelní scénografie na DAMU pod vedením Milana Davida. Absolvovala v Divadle DISK inscenací *Žebrácká opera* v režii Kateřiny Letákové. Jako scénografka pracovala například pro Klicperovo divadlo v Hradci Králové, Západočeské divadlo v Chebu, Jihočeské divadlo v Českých Budějovicích, Horácké divadlo v Jihlavě či Dejvické divadlo. V současné době se věnuje také světelnému designu a pracuje jako osvětlovačka v Divadle DISK. Mimo jeviště se, ve spolupráci s Hanou Mirbauer, věnuje site-specific projektům a instalacím (instalace *HAIKU* pro Galerii ProLuka; *Skleník vezdejší* pro GHMP) a pro studio Play to lift navrhuje imerzivní interiéry moderních muzejních expozic.

Návrhy kostýmů Anna Havelková.

CÉCILE
GABRIELA MÍČOVÁ

PRUDENCE
NINA HORÁKOVÁ

JAN HÁJEK

Studoval herectví na JAMU a zároveň už hostoval v Divadle Polárka v inscenacích spolužáka Jana Mikuláška. Roku 2002 dostal angažmá v Národním divadle moravskoslezském v Ostravě a o čtyři roky později mu byla udělena Cena Thálie v kategorii Mladý umělec do 33 let. Ve stejné době nastoupil do angažmá v Národním divadle, kde zůstal až do roku 2011. Poté působil mezi lety 2014 a 2019 v Divadle Na zábradlí, od roku 2011 je členem souboru Činoherního klubu, kde má na kontě více jak desítku inscenací. V současné době je možné ho kromě Činoherního klubu vidět také v MeetFactory nebo v Divadle Na zábradlí. Pravidelně spolupracuje s rozhlasem, za hlavní roli Jacka v dramatisaci Kerouacovy novely *Big Sur* získal v roce 2023 rozhlasovou Thálii. Natáčí pro televizi i film, načítá audioknihy.

NINA HORÁKOVÁ

V Městských divadlech pražských působí od roku 2015. Studium činoherního herectví na pražské DAMU dokončila v roce 2012 a již tehdy prokázala svůj výrazný hudební talent v inscenacích Divadla Na Fidlovačce (*My Fair Lady*, *Hvězdy na vrbě*, *Šumař na střeše*, *Babička*) a v Divadle Kalich (muzikály *Vlasy a Pomádá*). V roce 2014 nastoupila do angažmá v Městském divadle Mladá Boleslav, kde ztvárnila mnoho výrazných rolí, například Eržiku v *Baladě pro banditu*, titulní roli v Giraudouxově *Ondině*, Oonu Chaplinovou v inscenaci *Chaplinaj*. Účinkovala také v několika projektech pohybového spolku Veselé skoky. Věnuje se sólovému zpěvu a dabingu, nadále hostuje v Divadle Kalich, za roli Evy v muzikálu *Biograf lásky* se dostala do širší nominace na Cenu Thálie. Za titulní roli v tango operitě *María de Buenos Aires* v režii a choreografii Lenky Vagnerové byla nominována na Cenu Thálie, za titulní roli v inscenaci *Yerma* režiséra Mariána Amslera získala nominaci na Cenu divadelní kritiky. Jednu z hlavních rolí má v inscenaci *Geniální přítelkyně*.

Studoval na brněnské konzervatoři a pokračoval studiem na DAMU. S přáteli založil Divadelní sdružení CD 94. Jejich první inscenací byla *Cesta kolem světa* a po ní následovaly další: *V zajetí filmu*, *Tři mušketýři* či *Prokletí rodu Baskervillů*. Zajímavou zkušeností, která navázala na práci CD 94, byla účast v mezinárodním projektu *Jeppe z vršku*, kterou v Dánsku realizoval Petr Svojtka. Pohostinsky účinkoval v inscenacích Národního divadla, Divadla Ta Fantastika nebo Letních shakespearovských slavností. V Městských divadlech pražských hraje od roku 2007, poprvé se zde představil rolí v *Monty Pythonově létajícím kabaretu*, což mu vyneslo stálé angažmá. Během něj se mu postupně narodily čtyři děti. Výrazné role měl například v inscenacích *Bedřich Smetana: The Greatest Hits* režiséra Petra Svojtky, *Husitská trilogie* v režii Lukáše Brutovského či *Posedlost* v režii Jakuba Šmída, aktuálně jej diváci mohou vidět např. v inscenaci *Petr Pan* režiséra Davida Drábka, v *Panu Polštáři* Tomáše Ráliše nebo *Proměně* ukrajinského režiséra Ivana Uryvskyje.

MICHAL LURIE

Vystudoval činoherní herectví na pražské DAMU, absolvoval v roce 2017. Už během studií hostoval v nezávislých projektech, například v souboru Tygr v tísní (*Soudný den*, *Golem*) nebo ve studentských filmech FAMU. První stálé angažmá získal v Divadle F. X. Šaldy v Liberci, kde zaujal mj. jako Ferdinand v Schillerově dramatu *Úklady a láska*. Od roku 2019 působil v Klicperově divadle v Hradci Králové, kde hrál například Pylada v *Orestovi* nebo Navrátila v inscenaci *Prašina*. V roce 2024 se stal členem souboru Divadla pod Palmovkou. Na Palmovce ztvárňuje hlavní roli Carthage „Kartága“ Kilbrida v irské tragikomedii *U Kočičí bažiny*, Lea Szilárda v *Projektu Manhattan* a objevuje se také jako Theseus ve *Snu noci svatojánské*. Mimo divadlo je známý i z televize, hrál epizodní role v seriálech *Modrý kód* a *Specialisté*. Aktivně se věnuje dabingu, rozhlasovým pořadům a načítání audioknih. V Českém rozhlase Radio Wave působí také jako moderátor živého vysílání.

GABRIELA MÍČOVÁ

Činoherní herectví vystudovala na DAMU, poté nastoupila do divadla Komédie Dušana D. Pařízka a Davida Jařaba, kde byla v angažmá do roku 2012. Ztvárnila zde desítky rolí, nejocenenější úlohou byla prostitutka Romi ve hře *Odpad, město, smrt* (režie Dušan D. Pařízek). Za ni získala Cenu Thálie a byla nominována na Cenu Alfréda Radoka. Jan Hřebejk inscenaci převedl do filmové podoby a posléze za roli obdržela i Českého lva a Cenu české filmové kritiky. Hrála v řadě filmů i televizních seriálů. V současnosti hostuje v Činoherním klubu a Divadle pod Palmovkou. Mezi její poslední divadelní práce patří inscenace *Moskoviáda*, kterou nazkoušela s Dušanem D. Pařízkem v Divadle X10. Dlouhodobě se věnuje prostřednictvím interaktivního představení *Neubližujme si!* prevenci šikany na základních školách. V současné době připravuje pod hlavičkou Spolek 2012 inscenaci *Neubližuj si!*, která se věnuje problematice duševních poruch. V Městských divadlech pražských ji můžete vidět v inscenaci *Nebesa*.

TOMÁŠ PAVELKA

V Městských divadlech pražských je od roku 2024. V roce 1994 absolvoval DAMU, obor Činoherní herectví. Působil v CD 94 a také v Činoherním studiu v Ústí nad Labem, kde nastudoval např. *Hráče* v režii Michala Langa. Tři roky působil v Činoherním klubu, kde hrál např. v inscenaci *Zabiják Joe*. Následovalo 13 let ve Švandově divadle, kde účinkoval v inscenacích *Mein Kampf* či *Protest*. Od roku 2016 do roku 2024 byl v angažmá v Divadle na Vinohradech (*Škola žen*, *Konec masopustu*). Spolupracuje s Českým rozhlasem, načetl *Prašinu* Vojtěcha Matochy a *Sestru* Jáchyma Topola. Věnuje se výuce herectví na DAMU. V Městských divadlech pražských aktuálně hraje v inscenacích *Lištičky* a *Ježek* v režii Michala Dočekala či *Ofélie* *OnlyFans* Tomáše Ráliša.

PETRA TENOROVÁ

V Městských divadlech pražských působí od roku 2016. Vystudovala herectví na Janáčkově konzervatoři v Ostravě. V roce 2009 odešla do svého prvního angažmá ve Východočeském divadle v Pardubicích, kde ztvárnila mj. Konstance v *Amadeovi*, Eržiku v *Baladě pro banditu*, Hermii ve *Snu noci svatojánské*, Helenu v *Mrzákovi*

inishmaanském a další. Poté byla jeden rok v angažmá v Městském divadle Kladno. Jako Kateřina Horovitzová se účastnila projektu *Vlak Lustig*. Spolupracovala také s Divadlem Kalich. V současné době hostuje ve Vršovickém divadle MANA, spolupracuje s divadelní společností Indigo Company a má svůj šansonový večer zvaný *Šansonárium* v Kavárně ABC. Zahrála si i v několika českých filmech a seriálech (*Cukrárna*, *Labyrint*, *Specialisté*, *Sněžný drak* a další), aktivně se věnuje dabingu. Na jevištích Městských divadel pražských ji diváci mohou vidět např. v inscenacích *Neviditelný* v režii Martina Františáka či *Yerma* a *Nebesa* režiséra Mariána Amslera.

MICHEL HOUELLEBECQ, TOMÁŠ RÁLIŠ
ZNIČIT

PREMIÉRA 24. 1. 2026 V DIVADLE KOMEDIE

ŠESTÁ PREMIÉRA SEZONY 2025/26.

PROGRAM K INSCENACI VYDÁVAJÍ MĚSTSKÁ DIVADLA PRAŽSKÁ.

ŘEDITEL DANIEL PŘIBYL.

UMĚLECKÝ ŠÉF MARIÁN AMSLER.

ZŘIZOVATELEM JE MAGISTRÁT HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY.

PROGRAM PŘIPRAVILA LENKA VEVERKOVÁ.

GRAFICKÁ ÚPRAVA LES KANCŮ.

NOSITELE AUTORSKÝCH PRÁV K DÍLU ZASTUPUJE DILIA, DIVADELNÍ,
LITERÁRNÍ, AUDIOVIZUÁLNÍ AGENTURA, Z.S., KRÁTKÉHO 143/1, PRAHA 9.

KOMEDIE MĚSTSKÁ
DIVADLA
PRAŽSKÁ

PRAHA
PRAHA
PRAHA
PRAHA

bnt attorneys
in cee

JE NAČASE, ABYCH SKONČIL.